

Hakuin Ekaku *Hymn ku chwale siedzącej medytacji*

(przekład)

Hymn ku chwale siedzącej medytacji [ułożony przez] mistrza medytacji Hakuina

Żyjące istoty ze swej natury są buddą,
I tak jak z wodą i lodem
Nie ma lodu, który by się od wody oddalił,
Tak i nie ma buddy poza żyjącymi istotami.

Żyjące istoty, nie wiedząc, że jest blisko,
Szukają [go] daleko, o jakież to próżne!
Jak gdyby, dla przykładu, w wodzie przebywały
I krzyczały, że pragną.
Nie różnią się od syna urodzonego w domu bogacza,
Który zabłąkał się w pełne nędzy strony¹.

Przyczyny odradzania się na sześciu ścieżkach²
Tkwiaj na ciemnej ścieżce własnej głupoty i ułudy
Wciąż krocząc po niej, kiedy oddalimy się od życia-i-śmierci?

Gdy opiewa się medytację mahajany³, nie da się uczynić tego do końca.

---

¹ Nawiązanie do *Sutry Lotosu Tajemnego Prawa* (Taishō 262; chiń. *Miaofalianhuaing*, jap. *Myōhō rengekyō*, 妙法蓮華經), rozdz. 4, która przytacza opowieść o mężczyźnie, który jeszcze jako dziecko uciekł z domu ojca. Syn spędził z dala od domu ponad pięćdziesiąt lat, żyjąc w coraz większej biedzie. Ojciec zaś, czekając na niego, dorobił się ogromnego majątku. W końcu syn, tużając się, przybył do rodzinnego miasta chcąc znaleźć pracę w domu ojca, ale nie rozpoznawszy go i przerażony bogactwem, uciekł na wieś. Ojciec jednak, poznawszy wytęsknionego syna, posłał za nim swoje sługi, którzy go pojмали. Syn przestraszył się i błagał, by go uwolniono. Ojciec kazał puścić go wolno, ale przykazał swoim sługom, by po kryjomu najęli go do pracy w jego domostwie. Syn pracował tam następnie przez dłuższy czas wykonując najgorsze z prac, ojciec zaś nie dawał mu się poznać. Po pewnym czasie ojciec powierzył synowi nadzór nad swoim skarbem, obserwując, jak wzrasta w nim mądrość. Dopiero na łożu śmierci ojciec, wezwawszy ministrów i kapłanów, wyznał, że to jego syn i przekazał mu w spadku cały swój majątek. Opowieść ta jest metaforą hierarchii nauk (zabiegi ojca), jakimi Budda (ojciec) naucza odczuwające istoty (syn).

² Zgodnie z buddyjską wizją świata, dzieli się on na „sześć dróg”, „sześć sposobów istnienia” (skr. *ṣaṭ-gati*, chiń. *liudao* lub, jak tutaj, *liuqu*, jap. *rokudō* lub, jak tutaj, *rokushu*, 六趣), z których każda zamieszkiwana jest przez inny rodzaj istot. „Sposoby istnienia” ułożone są wertykalnie od przysparzającego najwięcej cierpień swoim mieszkańcom do najmniej; odczuwające istoty krążą między nimi w zależności od wytworzonej przez siebie karmy, wynikającej z popełnionych uczynków. „Sześć sposobów istnienia” to: piekło (skr. *naraka* lub *niraya*, chiń. *diyū*, jap. *jigoku*, 地獄); kraina głodnych duchów (skr. *preta*, chiń. *egui*, jap. *gaki*, 餓鬼); świat zwierząt (skr. *tiryāṅc* lub *tiryag-yoni*, chiń. *chusheng*, jap. *chikushō*, 畜生), tworzące tzw. „złe”, czyli „niższe”, *gati*, nazywane też czasem „trzema ścieżkami” (chiń. *santu*, jap. *sanzu*, 三途); oraz świat ludzi (skr. *manuṣya* lub *puruṣa*, chiń. *ren*, jap. *nin*, 人), świat demonów wojny, „demonów” (skr. *asura*, chiń. *exiuluo*, jap. *ashura*, 阿修羅); niektóre szkoły, np. traktat *Abhidharma-kośa* [chiń. *Apidamojusheshilun*, jap. *Abidatsumakusharon*, 阿毘達磨俱舍論] autorstwa Vasubandhu [chiń. Shiqin, jap. Seshin, 世親; przełom IV-V w.] wyłączają ten „sposób istnienia”; świat bogów (skr. *deva*, chiń. *tian*, jap. *ten*, 天), tworzące „dobre”, czyli „wyższe”, *gati*.

Dawanie jałmużny i utrzymywanie wskazań, wszelkie doskonałości⁴,
Inwokacja [imienia] buddy⁵, pokuta i [wszelka] praktyka.
Dobre czyny, których jest tak wiele rodzajów,
Wszystkie one wracają do jej wnętrza.

I człowiek, który czyni zasługę choć chwili siedzenia⁶,
Niweczy niezliczone grzechy, które nagromadził.
Złych ścieżek już nigdzie nie ma,
A Czysta Kraina⁷ nie jest daleko.
Gdy choć raz – jakżesz jesteśmy za to wdzięczni –
W ucho wpada owo Prawo,
Radujący się i pochwały wykrzykujący człowiek
Zdobywa szczęście bez granic.
A tym bardziej gdy wróci do siebie
I bezpośrednio doświadczy własnej natury,
Własna natura będzie brakiem natury⁸
I nie będzie to już próżny dyskurs⁹.

Otworzy się brama jedności przyczyny-i-skutku
Wprost będzie droga niedwoista i nietroista.
Kształtem będzie kształt bez kształtu,
A gdy będzie się szło i wracało, nie będzie innego miejsca.
Myślą będzie myśl niemyślenia,
I czy będzie się śpiewało czy tańczyło, będzie to głos Prawa.

---

³ W oryginale jap. *makaen* (chiń. *moheyan*, 摩訶衍).

⁴ Sześć doskonałości (skr. *ṣaḍ-pāramitā*, chiń. *liuboluomi*, jap. *rokuharamitsu* lub *ropparamitsu*, 六波羅蜜), to sześć cnót posiadanych przez bodhisattwę (choć właściwym przekładem skr. *pāramitā* jest „doskonałość” [skr. *pārami* lub *paramī*, „biegłość”, „opanowanie”, „przewaga”, skr. *paramitā*, „biegłość”, „opanowanie”, „przewaga”, „doskonałość”), w buddyzmie chińskim i japońskim przyjęła się tradycyjna interpretacja: „do tamtego brzegu”, czyli oświecenia «*pāram*» i „przybyłam” «*ita*, part. perf. pass. od *Vi*, „iść”; -*tā*, sufiks tworzący abstracta fem.», czyli praktyka prowadząca wyznawcę ku oświeceniu). Są to: skr. *prajñā-pāramitā*, chiń. *panruo boluomi*, jap. *hannya haramitsu*, 般若波羅蜜, doskonałość mądrości, świadomość ostatecznej równości wszystkich istnień, przekraczająca wszelkie przeciwieństwa; *dāna* (chiń. *bushi*, jap. *fuse*, 布施, lub chiń. *tan*, jap. *dan*, 檀) *pāramitā*, doskonałość ofiarowywania, szczodrość; *śīla* (chiń. *chijie*, jap. *jikai*, 持戒) *pāramitā*, doskonałość obyczajności, przestrzeganie wskazań; *kṣānti* (chiń. *renru*, jap. *ninniku*, 忍辱) *pāramitā*, doskonałość cierpliwości, wytrzymałość; *vīrya* (chiń. *jingjin*, jap. *shōjin*, 精進) *pāramitā*, doskonałość wysiłku, wytrwałość; *dhyāna* (chiń. *chanding*, jap. *zenjō*, 禪定) *pāramitā*, doskonałość medytacji.

⁵ Jap. *nembutsu* (skr. *buddha-anusmṛti*, dosł. „pamięć o buddzie”, *buddha-manasikāra*, „skupienie uwagi na buddzie”, chiń. *nianfo*, 念佛), „kontemplacja buddy”. W starszych szkołach buddyjskich forma praktyki polegająca na kontemplacji i wizualizacji buddów i ich cnót, szczególnie Buddy Amitabhy (chiń. Amida, jap. Amida, 阿彌陀). W późniejszym okresie jednak najbardziej popularną formą *nembutsu* stało się recytowanie imienia Buddy Amitabhy (w formie chiń. *nanwu Amitofo*, jap. *namu Amidabutsu*, 南無阿彌陀佛, „cześć Buddzie Amitabhie”), praktyka propagowana w Chinach przez Shandao (jap. *Zendō*, 善導; 613-681) i rozpowszechniona w Japonii przez Hōnen (法然, 1133-1212) i Shinran (親鸞, 1173-1262).

⁶ W medytacji.

⁷ Skr. *buddha-kṣetra*, „kraina buddy”, chiń. *jingtu*, jap. *jōdo*, 淨土. Idealny i czysty moralnie świat stworzony mocą jednego z buddów, przeciwstawiany ziemi zamieszkiwanej przez ludzi.

⁸ Skr. *niḥsvabhāvatva*, *niḥsvabhāva*, chiń. *wuxing*, jap. *mushō*, 無性. To, co nie istnieje, brak własnej substancji, cecha pustki.

⁹ Chiń. *xilun*, jap. *keron*, 戲論. Próżne rozważania metafizyczne, zaślaniające prawdziwą naturę rzeczywistości.

Pustka pozbawionego przeszkód skupienia rozciągać się będzie szeroko,
A księżyc czterech mądrości¹⁰ i całkowitej jasności świecił będzie czystym blaskiem.

Czegóż wówczas należałoby szukać?
Ponieważ przed oczami objawia się ciche zgaszenie¹¹
To miejsce jest właśnie Krainą Lotosu,
To ciało jest właśnie ciałem buddy.

(wersja „do recytacji”)

Hymn przez mistrza medytacji Hakuina w japońskiej mowie ułożony ku pochwalę siedzącej medytacji

Żyjące istoty ze swej natury są Przebudzonym,
I tak jak jest zawsze z lodem i wodą,
Nie ma lodu, który by był od wody oddalonym,
Tak i nikt poza żyjącymi istotami nie był Przebudzoną Istotą.

Żyjące istoty, nie wiedząc, że jest blisko,
Daleko go szukają, o jakież to próżne wszystko!

Jak gdyby – dla przykładu – w wody zanurzone nurtach
Krzyczały, że chcą, by pragnienie ich było ugaszone.
Nie różnią się od syna urodzonego w bogacza pałacach,
Który zabłąkał się w pełną nędzy stronę.

Przyczyna odradzania się na sześciu ścieżkach
Na ciemnym szlaku własnej głupoty i ułudy mieszka.
Kroczymy wciąż po niej, kiedyż wyzwolenie nas czeka?

Gdy opiewa się Wielkiego Wozu skupienie, chwalba ta nigdy nie za wielka!
Dawanie jałmużny i utrzymywanie wskazań, doskonałości wszystkie,
Inwokacja [imienia] buddy, pokuta i praktyka wszelka.
Dobre czyny, których rodzaje są dobru tak bliskie,
Wszystkie one wracają do wnętrza, gdzie ona jest wielka.

I człowiek, który czyni zasługę choć chwili siedzenia,
Niweczy niezliczone grzechy, których przyczyną był nagromadzenia.

---

¹⁰ Skr. *catvāri jñānāni*, *catvāri-jñāni*, chiń. *sizhi*, jap. *shichi*, 四智. Cztery rodzaje czystej świadomości osiągnięte przez Buddę w chwili przebudzenia.

¹¹ Skr. *vyupaśama*, *nirodha*, *praśānta*, chiń. *jimie*, jap. *jakumetsu*, 寂滅. Doskonały spokój umysłu po wygaszeniu wszelkich namiętności, synonim nirwany.

Złych ścieżek już nigdzie nie ma,
A Czysta Kraina niedaleko leży.
Gdy choć raz – jakżesz wdzięczność nas wypełnia –
W ucho nam Prawo owo bieży,

Człek radujący się i wykrzykujący pochwały
Zdobywa szczęśliwość, która nieograniczona.
A tym bardziej, gdy wróci w swój byt mały
I bezpośrednio natura jego będzie przezeń doświadczona,

Własna natura będzie natury niebytem
I nie będzie to już dyskurs próżny przy tem.

Otworzy się brama jedności przyczyny-i-skutku
Wprost przed tobą będzie droga niedwoista i nietroista.
Kształtem twym będzie kształt bez kształtu,
A gdy szedł będziesz i wracał, nie będzie innego miejsca.

Myślą twą będzie myśl niemyślenia,
I czy będziesz śpiewał, czy tańczył, będą to Prawa zawodzenia.

Pustka pozbawionego przeszkód skupienia rozciągać się będzie szeroko,
A księżyc czterech mądrości i pełnej jasności świecił będzie blaskiem czystym.
Czegóż wówczas należałoby szukać głęboko?
Niczego, ponieważ przed oczami objawia się zgaszenie ciche.

To miejsce jest właśnie Lotosu Krainą,
To ciało jest właśnie Przebudzonego dziedziną.

(przełożył Maciej Kanert)

(wersja oryginalna)

はくいんぜんじ ざぜんわさん
白隠禅師『坐禅和讃』

しゅじょうほんらいほとけ
衆生本来佛なり

みず こおり ごと
水と氷の如くにて

みず はな こおり
水を離れて氷なく

しゅじょう ほか ほとけ
衆生の外に佛なし

しゅじょうちか し
衆生近きを知らずして

とお もと
遠く求むるはかなさよ

たと みず なか い
譬えば水の中に居て

かつ さけ ごと
渴を叫ぶが如くなり

ちようじゃ いえ こ
長者の家の子となりて

ひんり まよ こと
貧里に迷うに異ならず

ろくしゅりんね いんねん
六趣輪廻の因縁は

おのれ ぐち やみじ
己が愚痴の闇路なり

やみじ やみじ ふ
闇路に闇路を踏みそえて

しょうじ はな
いつか生死を離るべき

そ まかえん ぜんじょう
夫れ摩訶衍の禪定は

しょうたん
稱嘆するに余りあり

ふ せ じかい しょはららみつ
布施や持戒の諸波羅蜜

ねんぶつさんげしゅぎやうとう
念佛懺悔修行等

しなおお しょぜんぎやう
その品多き諸善行

みな うち き
皆この中に歸するなり

いちざ こう な ひと
一坐の功を成す人も

つ むりやう つみ
積みし無量の罪ほろぶ

あくしゅいづく
悪趣何處にありぬべき

じょうどすなわ とお
浄土即ち遠からず

かたじけな のり
辱くもこの法を

ひと みみ ふ
一たび耳に触るとき

さんたんずいき ひと
讚嘆随喜する人は

ふく う かぎ
福を得ること限りなし

いわん みずか えこう
況や自ら廻向して

じき じしやう しょう
直に自性を證すれば

じしやうすなわ むしやう
自性即ち無性にて

すで けるん はな
已に戲論を離れたり

いんがいちによもん
因果一如の門ひらけ

むにむさんみちなお
無二無三の道直し

むそうそうそう
無相の相を相として

ゆかえよそ
往くも歸るも余所ならず

むねんねんねん
無念の念を念として

うたまのりこえ
歌うも舞うも法の聲

さんまいむげそら
三昧無礙の空ひろく

しちえんみょうつき
四智円明の月さえん

ときなにもと
この時何をか求むべき

じゃくめつげんぜんゆえ
寂滅現前する故に

とうしよすなわれんげこく
当処即ち蓮華国

みすなわほとけ
この身即ち佛なり

(zapis odczytania w alfabecie łacińskim)

Hakuin zenji *Zazen wasan*

Shujō honrai hotoke nari.
Mizu o hanarete kōri naku,
Shujō chikaki o shirazu shite
Tatoeba mizu no naka ni ite
Chōja no ie no ko to narite
Rokushu rinne no innen wa
Yamiji ni yamiji o fumisoete
Sore makaen no zenjō wa
Fuse ya jikai no sho haramitsu
Sono shina ōki sho zengyō
Ichiza no kō o nasu hito mo
Akushu izuku ni arinu beki.
Katajikenaku mo kono nori o
Santan zuiki suru hito wa
Iwanya mizukara ekō shite
Jishō sunawachi mushō nite
Inga ichinyo no mon hirake
Musō no sō o sō shite
Munen no nen o nen to shite
Sammai muge no sora hiroku
Kono toki nani o ka motomu beki.
Tōsho sunawachi Rengekoku

Mizu to kōri no gotoku nite
Shujō no hoka ni hotoke nashi.
Tōku motomuru hakanasa yo.
Katsu o sakebu ga gotoku nari.
Hinri ni mayou ni kotonarazu.
Onore ga guchi no yamiji nari.
Itsuka shōji o hanaruru beki.
Shōtan suru ni amari ari.
Nembutsu sange shugyō tō
Mina kono naka ni ki suru nari.
Tsumishi muryō no tsumi horobu.
Jōdo sunawachi tōkarazu.
Hitotabi mimi ni fururu toki
Fuku o uru koto kagiri nashi.
Jiki ni jishō o shō sureba
Sude ni keron o hanaretari.
Muni musan no michi naoshi.
Yuku mo kaeru mo yoso narazu.
Utau mo mau mo nori no koe.
Shichi emmyō no tsuki saen.
Jakumetsu genzen suru yue ni
Kono mi sunawachi hotoke nari.

